

Wrangelstraße 6, 24937 Flensburg

Tlf.: 0461 570870

Fax: 0461 581816

skolepsykon@skoleforeningen.de

PPR, Wrangelstraße 6, Postfach 1415, D-24904 Flensburg

Flensburg, den 15.05.2013 /MRS

Handleplan vedr. seksuelt misbrug af børn og unge for institutioner under Dansk Skoleforening for Sydslesvig 2012

Indhold

Indledning	side 2
Afgrænsning	side 2
Symptomer på seksuelt misbrug	side 2
Ved mistanke om seksuelt misbrug	side 4
Lovbestemmelser	side 5
Interventionsmuligheder	side 5
Litteratur og henvisninger	side 6
Bilag 1: § 8a SGB VIII Schutzauftrag bei Kindeswohlgefährdung	side 7
Bilag 2: Tavshedspligt for lærere og pædagoger	side 8

Indledning

Indsatsen for at forebygge seksuelle overgreb og misbrug af børn og unge gælder alle voksne i alle sammenhænge, - arbejdsmæssigt, i fritiden og i familien.

Men for mennesker, som professionelt arbejder med børn og unge, gælder særlige forpligtelser og en særlig opmærksomhed i den daglige kontakt med børn og unge.

Dansk Skoleforening for Sydslesvig har derfor opstillet en overordnet handleplan vedr. seksuelt misbrug af børn og unge. Handleplanen skal ses som et hjælpemiddel for alle institutioner indenfor Skoleforeningens virke, og den bør behandles og drøftes lokalt i de enkelte institutioner for dermed at opnå en fælles forståelse og ansvar for at forebygge seksuelle overgreb og misbrug.

1. Afgrænsning

Seksuelt misbrug af børn og unge defineres her som et seksuelt misbrug af individer, hvor ordet misbrug implicit antyder et uligeværdigt forhold, og hvor barnet eller den unge lider overlast. Det drejer sig om forhold, hvor børn og unge, der er afhængige af voksne, drages med ind i seksuelle handlinger, som de ikke forstår den fulde rækkevidde af.

Seksuelt misbrug finder sted, når en voksen målrettet planlægger og udfører seksuelle handlinger overfor et barn eller en ung, der pga. af sin fysiske-, kognitive-, følelsesmæssige- og sociale udvikling ikke er i stand til at værgе for sig. Ofte foregår det seksuelle misbrug over et længere tidsrum.

Incest er seksuelle forhold mellem biologisk beslægtede individer. Overgrebene krænker sociale tabuer i forbindelse med familieroller.

Et seksuelt misbrug kan også forekomme, når børn forgriber sig på børn.

Seksuelt misbrug af børn og unge er relateret til pædofili, men det er ikke det samme, idet ikke alle pædofile forgriber sig på børn.

Seksuelt misbrug er strafbart.

2. Symptomer på seksuelt misbrug

Der findes ikke typiske tegn på seksuelt misbrug, men symptomer hos et barn eller en ung, der tyder på et seksuelt misbrug, kan ses indenfor det fysiske- og psykosomatiske område, indenfor det indlæringsmæssige felt og indenfor emotionel- og social adfærd.

Fysiske og psykosomatiske symptomer kan være

- sår og skader i det genitale – og anale område og/ eller mund- og halsområdet
- kønssygdomme, tidligt svangerskab
- enuresis og / eller encoprese opstået efter, at barnet har haft kontrol med renlighed
- spiseforstyrrelser, f.eks. anoreksi eller bulimi
- hyppige krampeagtige mavesmerter
- besvimelser

- misbrug af alkohol, tabletter og narkotika
- søvnforstyrrelser
- hyppige sygdomsperioder

Indlæringsmæssige symptomer kan være

- koncentrations- og opmærksomhedsproblemer
- skolepræstationer, der forringes i løbet af meget kort tid
- overdreven, fanatisk indlæring
- tankeforstyrrelser
- aktivitetsændringer, f.eks. motivation, der stiger eller falder pludseligt
- opmærksomhedskrævende forhold i idræts- og svømmeundervisningen

Emotionale- og sociale symptomer kan være

- en forhøjet grad af ængstelighed
- isolation, flugt ind i en fantasiverden
- humørsvingninger
- selvskadende adfærd
- selvmordsforsøg
- mani-depressive tendenser
- opmærksomhedskrævende seksuel adfærd, seksuelle aktiviteter eller ytringer
- opmærksomhedskrævende social adfærdsændring, f.eks. tyveri, aggression
- forstyrrelser i den personlige hygiejne, f.eks. manglende eller overdreven hygiejne
- forsinket udvikling eller regression

De opstillede symptomer kan, men behøver ikke at være symptomer på seksuelt misbrug. Men har et barn eller en ung nogle eller flere af ovennævnte symptomer, tyder det på problemer, der bør undersøges af læge eller psykolog.

Risikofaktorer for seksuelt misbrug er

- børn af forældre, med søskende eller med bedsteforældre, der selv har været seksuelt misbrugte
- børn af kvinder, som bliver mishandlet i et parforhold
- børn, som er udsat for mishandling og omsorgssvigt i hjemmet
- børn, som tidligere er misbrugt seksuelt
- børn, som er ukritiske i kontakt med fremmede voksne
- børn, som har fysisk eller psykisk udviklingshæmning
- børn, som er socialt isolerede

Vær opmærksom på, at børn og unge, der udsættes for seksuelt misbrug, ofte vil være tavse omkring overgreb, idet der knyttes en betydelig skamfølelse til det skete, og misbrugeren vil som regel kræve tavshed af barnet.

3. Ved mistanke om seksuelt misbrug

Har man som den voksne, der har en særligkontakt til barnet eller den unge, mistanke om seksuelt misbrug, har man pligt til at gribe ind. Erfaringen siger dog, at det for den voksne kan være meget vanskeligt at vurdere og beslutte, hvad der skal gøres. Men ved en begrundet mistanke drejer det sig om så hurtigt som muligt at sørge for, at det seksuelle misbrug stoppes.

Det er vigtigt at påpege, at man ved en mistanke, der bygger på løse formodninger og egne udokumenterede forestillinger, nøje skal overveje, hvad man sætter i gang ved at starte en sag om mistanke om seksuelt misbrug. Det anbefales derfor, at man over for en længere periode – en måned eller mere – skriftligt dokumenterer sine iagttagelser.

Viser det sig, at den voksnes mistanke bestyrkes, anvendes følgende fremgangsmåde:

- a. Foretage en afvejning af, om mistanken om seksuelt misbrug er begrundet, eller om den opståede mistanke kan skyldes andre forhold.
- b. Rådgivning og vejledning (§ 8b SGB VIII Fachliche Beratung und Begleitung zum Schutz von Kindern und Jugendlichen (se bilag)).

Forelægge kolleger eller ledelse sin mistanke med henblik på en indgående drøftelse af mistanken, herunder, om der kan være andre grunde til, at barnet eller den unge har ændret adfærd. Hvis mistanken ikke kan afvises opstiller skolen en handleplan, der angiver hvem der gør hvad hvornår herunder afklare forældreinddragelse.

I handleplanen indgår institutionslederens stillingtagen til, om der skal rettes henvendelse til Jugendamt for at få hjælp i henhold til § 8b SGB VIII. Som hjælp til denne afklaring bør der søges rådgivning ved børne- og skolefritidschefen, ved skolechefen eller uden for institutionen, f.eks. ved henvendelse til PPR eller Dansk Sundhedstjeneste. Ligeledes kan der rettes henvendelse til offentlige institutioner som f. eks. Wagemut, "Beratungsstellen" m. fl.

- c. Indberetning til Jugendamt (§ 8a SGB VIII Schutzauftrag bei Kindeswohlgefährdung (se bilag))

Hvis mistanken om seksuelt overgreb bestyrkes retter institutionslederen henvendelse til Jugendamt i henhold til § 8a SGB VIII for at få hjælp til at vurdere, hvad der i den givne situation skal gøres herunder afklare forældreinddragelse.

Forinden foretages en fælles drøftelse med deltagelse af pædagoger / lærere, institutionsleder, skolepsykolog og / eller socialrådgiver, hvor risikoen ved at påbegynde en sag afvejes, og det videre forløb fastlægges. Som hjælp til denne afklaring kan der søges rådgivning ved børne- og skolefritidschefen, skolechefen eller ved henvendelse til PPR eller Dansk Sundhedstjeneste. Ligeledes kan der rettes henvendelse til offentlige institutioner som f.eks. Wagemut, "Beratungsstellen" m. fl..

Hvis der rettes henvendelse til Jugendamt i henhold til § 8a SGB VIII sendes der kopi af henvendelsen til børne- og skolefritidschefen eller til skolechefen.

4. Lovbestemmelser

Der henvises til § 8a SGB VIII (se bilag 1 og www.sozialgesetzbuch-bundessozialhilfegesetz.de/buch/sgbviii/8a.html), som fastholder en skærpet meldepligt til ”Jugendamt” ved mistanke om omsorgssvigt.

Ved en eventuel melding til ”Jugendamt” skal gældende regler for beskyttelse af personlige data (”Datenschutzgesetz” se bilag 2) overholdes.

5. Interventionsmuligheder

Når der søges interventionsmuligheder, må man ud fra status i sagen gøre sig sin rolle klar. Det drejer sig om at fastslå, hvilke opgaver man selv har, og hvem eller hvilke instanser, der overtager sagen. Normalt vil man som pædagog eller lærer afgive sagen til næste instans, idet der stadig kan være behov for et samarbejde, når der finder en rådgivning sted. Men hvis sagen overdrages til ”Jugendamt” eller til politiet via en anmeldelse, må man som pædagog og lærer trække sig ud af sagen, idet der kan være risiko for at påvirke den misbrugte eller andre involverede i sagen.

Der findes mange muligheder for at søge hjælp og rådgivning.

Indenfor Dansk Skoleforenings geografiske område findes der overordnet følgende muligheder:

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR)

Wrangelstr. 6

24937 Flensborg

Tlf. 0461 -570870

www.skoleforeningen.org

Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig

Waldstr. 45

24939 Flensborg

Tlf. 0461-570580

www.dksund.de

Lokalt henvises til det stedlige ”Jugendamt”, til ”Beratungsstellen” og andre delvist privatfinansierede institutioner.

Der henvises til publikationen ” Sexuelle Gewalt gegen Mädchen und Jungen, Hilfe und Unterstützung in Flensburg“ udgivet af Wagemut, pro familia Beratungsstelle, Marienstr. 29 – 31, 24937 Flensburg. Heri findes en omfattende fortegnelse over institutioner, der yder rådgivning og bistand i sager om seksuelt misbrug, ikke blot i Flensborg, men i hele regionen.

Litteratur og henvisninger

Regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn (DK)
Justitsministeriet , Socialministeriet, 2003
www.sm.dk

Seksuelle overgreb mod børn
Patienthåndbogen
www.patienthaendbogen.dk

Sexueller Missbrauch, Rechtlicher Situation
Schulpsychologie Bildungsberatung
Bestilles gratis: office@amedia.co
Wien, Østrig

Sexuelle Gewalt gegen Mädchen und Jungen, Hilfe und Unterstützung
pro familia Beratungsstelle Wagemut
Marienstr. 29-31, 24937 Flensburg
www.wagemut.de

Erreichbarkeit der Jugendämter und telefonische Beratungsangebote
Ministerium für Arbeit, Soziales und
Gesundheit des Landes Schleswig-Holstein
www.schleswig-holstein.de

Nicht gegen meinen Willen
pro familia Beratungsstelle Wagemut
Marienstr. 29-31, 24937 Flensburg
www.wagemut.de

Sexuelle Übergriffe in der Schule
PETZE-Institut für Gewaltprävention
Dänische Strasse 2 -5
24103 Kiel
www.petze-kiel.de

Bilag 1

§ 8a SGB VIII Schutzauftrag bei Kindeswohlgefährdung

(1) Werden dem Jugendamt gewichtige Anhaltspunkte für die Gefährdung des Wohls eines Kindes oder Jugendlichen bekannt, so hat es das Gefährdungsrisiko im Zusammenwirken mehrerer Fachkräfte einzuschätzen. Soweit der wirksame Schutz dieses Kindes oder dieses Jugendlichen nicht in Frage gestellt wird, hat das Jugendamt die Erziehungsberechtigten sowie das Kind oder den Jugendlichen in die Gefährdungseinschätzung einzubeziehen und, sofern dies nach fachlicher Einschätzung erforderlich ist, sich dabei einen unmittelbaren Eindruck von dem Kind und von seiner persönlichen Umgebung zu verschaffen. Hält das Jugendamt zur Abwendung der Gefährdung die Gewährung von Hilfen für geeignet und notwendig, so hat es diese den Erziehungsberechtigten anzubieten.

(2) Hält das Jugendamt das Tätigwerden des Familiengerichts für erforderlich, so hat es das Gericht anzurufen; dies gilt auch, wenn die Erziehungsberechtigten nicht bereit oder in der Lage sind, bei der Abschätzung des Gefährdungsrisikos mitzuwirken. Besteht eine dringende Gefahr und kann die Entscheidung des Gerichts nicht abgewartet werden, so ist das Jugendamt verpflichtet, das Kind oder den Jugendlichen in Obhut zu nehmen.

(3) Soweit zur Abwendung der Gefährdung das Tätigwerden anderer Leistungsträger, der Einrichtungen der Gesundheitshilfe oder der Polizei notwendig ist, hat das Jugendamt auf die Inanspruchnahme durch die Erziehungsberechtigten hinzuwirken. Ist ein sofortiges Tätigwerden erforderlich und wirken die Personensorgeberechtigten oder die Erziehungsberechtigten nicht mit, so schaltet das Jugendamt die anderen zur Abwendung der Gefährdung zuständigen Stellen selbst ein.

(4) In Vereinbarungen mit den Trägern von Einrichtungen und Diensten, die Leistungen nach diesem Buch erbringen, ist sicherzustellen, dass

1. deren Fachkräfte bei Bekanntwerden gewichtiger Anhaltspunkte für die Gefährdung eines von ihnen betreuten Kindes oder Jugendlichen eine Gefährdungseinschätzung vornehmen,
2. bei der Gefährdungseinschätzung eine insoweit erfahrene Fachkraft beratend hinzugezogen wird sowie
3. die Erziehungsberechtigten sowie das Kind oder der Jugendliche in die Gefährdungseinschätzung einbezogen werden, soweit hierdurch der wirksame Schutz des Kindes oder Jugendlichen nicht in Frage gestellt wird.

In die Vereinbarung ist neben den Kriterien für die Qualifikation der beratend hinzuzuziehenden insoweit erfahrenen Fachkraft insbesondere die Verpflichtung aufzunehmen, dass die Fachkräfte der Träger bei den Erziehungsberechtigten auf die Inanspruchnahme von Hilfen hinwirken, wenn sie diese für erforderlich halten, und das Jugendamt informieren, falls die Gefährdung nicht anders abgewendet werden kann.

(5) Werden einem örtlichen Träger gewichtige Anhaltspunkte für die Gefährdung des Wohls eines Kindes oder eines Jugendlichen bekannt, so sind dem für die Gewährung von Leistungen zuständigen örtlichen Träger die Daten mitzuteilen, deren Kenntnis zur Wahrnehmung des Schutzauftrags bei Kindeswohlgefährdung nach § 8a erforderlich ist. Die Mitteilung soll im Rahmen eines Gesprächs zwischen den Fachkräften der beiden örtlichen Träger erfolgen, an dem die Personensorgeberechtigten sowie das Kind oder der Jugendliche beteiligt werden sollen, soweit hierdurch der wirksame Schutz des Kindes oder des Jugendlichen nicht in Frage gestellt wird.

Bilag 2

Tavshedspligt for lærere/pædagoger.

Den strafferetslige tavshedspligt

Med undtagelse af skolepsykologerne underligger Skoleforeningens ansatte ikke den strafferetslige tavshedspligt jf. § 203 StGB som f.eks. læger, psykologer eller socialrådgivere, idet de ikke er offentligt ansatte tjenestemænd.

Tavshedspligt for Skoleforeningens ansatte

Skoleforeningens ansatte er derimod underlagt § 30 Abs. 3 SchulG-SH og § 4 Landesverordnung über die Verarbeitung personenbezogener Daten in Schulen som henleder til §§ § 14 og 15 samt § 13 stk. 3 Landesdatenschutzgesetz (se bilag). En forpligtelse til videregivelse af persondata indeholder skoleloven ikke. Dog kan det i bestemte tilfælde blive nødvendigt at underrette de sociale myndigheder. I situationer, hvor der er mistanke om at barnets eller den unges tarv er i fare, åbner loven op for muligheden at viderebringe oplysninger om bestemte forhold til de sociale myndigheder.

§ 13 i Gesetz zur Weiterentwicklung und Verbesserung des Schutzes von Kindern und Jugendlichen in Schleswig-Holstein som er trådt i kraft den 1. april 2008 henviser til skolens pligt om at informere Jugendamt ved mistanke om mishandling eller omsorgssvigt.

Hvornår indtræder underretningspligten?

Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette de sociale myndigheder. (Dette gælder i øvrigt for alle borgere, dvs. også naboen, der får kendskab til ovennævnte forhold)

Underretningspligten indtræder, når der ikke er rimelig mulighed for gennem egen virksomhed i tide at afhjælpe vanskelighederne, herunder gennem rådgivning og vejledning af forældrene og barnet eller den unge samt gennem dialog og samarbejde eventuelt med henblik på inddragelse af de sociale myndigheder.

I tilfælde, hvor underretning af forældre kunne være til skade for barnets eller den unges tarv, er det hensigtsmæssigt at tale med PPR, socialrådgiverne ved Sundhedstjenesten eller "Jugendamt" (eller udrykningsholdet). Dette kunne f.eks. være

tilfældet, hvis en pædagog eller lærer har fået viden om, at et barn eller en ung bliver mishandlet af forældrene.

Anonymisering

Enhver kan henvende sig til de sociale myndigheder for at modtage almene informationer omkring sociale spørgsmål. Man kan henvende sig til PPR, socialrådgiverne ved Sundhedstjenesten eller Jugendamt (eller udrykningsholdet) og skildre en situation uden at sætte navn på og uden at der bliver sat ting i værk med det samme. Her kan man få råd og vejledning i henhold til de tiltag der i den specielle situation kunne være relevante. Tiltag som f.eks. procedurer, samarbejde, ansvarsfordeling, osv.

Anonymiseringen sikrer, at den der henvender sig, ikke bryder loven.

Anders Kring

Socialrådgiver

Dansk Sundhedstjeneste